

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, SOCIALE ECONOMIE EN GELIJKE KANSEN

DOELSTELLINGEN IN HET KADER VAN DE TOEPASSING VAN DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE IN HET VLAAMSE GELIJKEKANSENBELEID

1 HET VLAAMSE GELIJKEKANSENBELEID

Iedere mens heeft gelijke mensenrechten, maar niet iedereen heeft gelijke kansen. Bovendien worden mensen in de loop van hun leven geconfronteerd met gebeurtenissen waarbij hun kansen worden beperkt of hen zelfs helemaal worden ontnomen. Naarmate de levensloop vordert, nemen ongelijkheden dan ook vaak toe. Onze leefwereld is immers vaak onbewust afgestemd op de 'gemiddelde' Vlaming. Maar zo'n gemiddelde Vlaming bestaat niet. Door de vanzelfsprekendheid waarmee de samenleving op die gemiddelde Vlaming is afgestemd, zie je die norm soms niet meer. Dé norm wordt dan onzichtbaar. En wie niet aan die norm beantwoordt, dreigt uit de boot te vallen of zelfs uitgesloten te worden. Die onzichtbare norm blijkt vaak beter aan te sluiten bij het leven van mannen, hetero's, autochtonen, mensen zonder functioneringsbeperkingen, bemiddelde mensen en volwassenen dan bij dat van vrouwen, holebi's, etnisch-culturele groepen, mensen met functioneringsbeperkingen, (kans)armen, jongeren en ouderen.

Het Vlaamse gelijkekansenbeleid stelt zich tot doel de achterstand(en) te voorkomen of te compenseren. Het richt zich daarbij in het bijzonder op het bestrijden van achterstellings- en uitsluitingsmechanismen die veroorzaakt worden door gender, seksuele oriëntatie en ontoegankelijkheid. Het wil deze zichtbaar en bespreekbaar maken, ze bestrijden en de totstandkoming van nieuwe dergelijke mechanismen voorkomen.

Achterstellings- en uitsluitingsmechanismen doen zich voor op vele terreinen van het maatschappelijke leven. Het is dan ook belangrijk dat er vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid beleidsoverschrijdend wordt gewerkt. Daarom heeft de Vlaamse minister van Gelijke Kansen ook een coördinerende positie en stimuleert en ondersteunt zij haar collega's in andere beleidsdomeinen in het nemen van initiatieven die gelijke kansen bevorderen.

Tijdens het tienjarige bestaan van het Vlaamse gelijkekansenbeleid is gebleken dat het efficiënt en duurzaam opnemen van een coördinerende rol niet vanzelfsprekend is. In het afgelopen decennium werden al een heleboel interessante en vaak succesvolle initiatieven genomen en werd er in verschillende beleidsdomeinen een grote vooruitgang geboekt. Toch blijken gelijke kansen nog niet integraal 'gemainstreamd'. 'Mainstreaming' staat hier voor 'integreren in de mainstream'. De vaakst geciteerde definitie van 'gender mainstreaming' is die van de Raad van Europa, namelijk "het (re)organiseren, verbeteren, ontwikkelen en evalueren van beleidsprocessen, op een zodanige manier dat een perspectief van gendergelijkheid wordt ingebouwd in al het beleid op alle niveaus en in alle fasen, door de actoren die normaal dat beleid maken".¹ Het veranderen van de 'mainstream' of

¹ Raad van Europa, Gender Mainstreaming. Conceptual framework, methodology and presentation of good practices, 1998.

'hoofdstroom' staat hier centraal. De onderliggende premisse is dat het beleid zich vaak (onbewust) ontwikkelt met een bepaalde 'modelburger' voor ogen. In het geval van de Westerse landen is dat de autochtone, gezonde man van middelbare leeftijd, uit de middenklasse, met een hogere opleiding. Zij die niet aan dit profiel beantwoorden, dreigen benadeeld te worden. Het bijzondere potentieel van 'mainstreaming' schuilt dan ook in haar transformatieve kracht. "Door te mainstreamen worden beleidsmakers uitgenodigd met een andere (kritische) bril naar hun beleid te kijken. (...) Zo worden onbedoelde neveneffecten van beleid zichtbaar gemaakt, die eventueel nadelig kunnen zijn voor bepaalde bevolkingsgroepen. Het reguliere beleid kan door middel van mainstreaming meer gelijkheid bewerkstelligen, in plaats van ongelijkheden te bestendigen."² Mainstreaming kan met andere woorden leiden tot een beter bestuur.

In deze legislatuur is de Vlaamse minister van Gelijke Kansen functioneel bevoegd voor het bestrijden van achterstellings- en uitsluitingsmechanismen die gelinkt zijn aan gender, seksuele oriëntatie en ontoegankelijkheid. In het kader van de open coördinatiemethode dient de strijd tegen deze mechanismen als uitgangspunt. In die zin is de open coördinatiemethode een methode ter 'mainstreaming' van het gender- en diversiteitsbeleid. Dit impliceert echter geen hiërarchisering ten opzichte van kansengroepen die in andere beleidsdomeinen de primaire invalshoek voor beleidsvoering uitmaken (bijvoorbeeld ouderen, personen met een handicap, kortgeschoolden, ervaren werknemers, ...). Het is ook uitdrukkelijk niet de bedoeling om de coördinerende bevoegdheden van andere leden van de Vlaamse Regering met de open coördinatiemethode te usurperen.

2 DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE: HET PROCES TOT OP HEDEN

Op 22 juli 2005 verleende de Vlaamse Regering haar principiële akkoord met betrekking tot de toepassing van de open coördinatiemethode als werkmethode in het Vlaamse gelijkekansenbeleid.³ Het is de bedoeling om met deze methode de horizontale component van het Vlaamse gelijkekansenbeleid structureel te verankeren. Essentieel aan deze methode is dat verschillende actoren (in casu de leden van de Vlaamse Regering) gezamenlijk doelstellingen afspreken, waarna elk van hen vervolgens verantwoordelijk is voor de realisatie binnen het eigen bevoegdheidsdomein. Ook eigen aan deze methode is dat ze beschouwd wordt als een leerproces waarbij veel plaats is voor het uitwisselen van goede praktijken.

Op 26 augustus 2005 volgde een interkabinettenwerkgroep waarop het initiatief werd toegelicht en waarop werd afgesproken dat de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek (die gelieerd zijn aan verschillende beleidsdomeinen) zouden uitgenodigd worden voor een informatief gesprek. Hierbij zou aan hen gevraagd worden om te onderzoeken hoe zij zouden kunnen bijdragen tot het 'voeden' van het open coördinatieproces in het kader van het gelijkekansenbeleid. Het woord 'open' in de open coördinatiemethode staat immers niet enkel voor transparant, maar ook voor het feit dat er veel belang gehecht wordt aan de participatie van tal van actoren zoals de sociale partners, het middenveld en de academische wereld. Elke minister zou waar nuttig en nodig overleg aangaan met relevante partners, zowel voor het bepalen van de eigen inbreng met betrekking tot doelstellingen en indicatoren, voor het opstellen van actieplannen als voor monitoring en evaluatie.

In uitvoering van deze afspraken werden vanuit het Vlaamse gelijkekansenbeleid drie initiatieven genomen. Op 5 september 2005 werden de 'structurele partners uit het middenveld' uitgenodigd, namelijk de ad nominatim gesubsidieerde

² Van Roemburg, Spee, Michielsens, Gender mainstreaming: kritische analyse van gender mainstreaming als theoretisch concept en als beleidsinstrument, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2004.

³ VR/2005/2207/MED.DOC0719

gelijkekansenorganisaties die een beleidsgerichte werking hebben. Tijdens een informatievergadering werd het principe van de toepassing van het de open coördinatiemethode in het Vlaamse gelijkkansenbeleid toegelicht en werden de organisaties uitgenodigd om input te leveren ter voorbereiding van de bilaterale gesprekken die vanuit het gelijkkansenbeleid met elk functioneel kabinet zouden plaatsvinden.

Vervolgens werden de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek uitgenodigd op een informatievergadering op 8 september 2005. Tijdens deze vergadering bleek dat het heel belangrijk is dat de participatie van de steunpunten in het kader van de toepassing van de open coördinatiemethode in het gelijkkansenbeleid opgenomen zou worden in de jaarplanning 2006. Vandaar dat de Vlaamse minister van Gelijke Kansen op 16 september 2005 in een mededeling aan de Vlaamse Regering⁴ elke functionele minister oproep om de steunpunten die onder zijn/haar bevoegdheid vallen te verzoeken om te onderzoeken hoe hun medewerking met betrekking tot de open coördinatiemethode in het gelijkkansenbeleid kan ingevuld en opgenomen worden in het Jaarplan 2006, uiteraard rekening houdend met de lopende meerjarenplanning. Er werd in deze mededeling duidelijk aangegeven dat de steunpunten geacht worden om input te leveren aan de respectievelijke functionele ministers, niet aan de minister van Gelijke Kansen.

Van half september tot eind december 2005 werden er vanuit het Vlaamse gelijkkansenbeleid (één of meerdere) bilaterale gesprekken gevoerd met elk functioneel kabinet. Ter voorbereiding ontving elk kabinet drie documenten:

- de neerslag van een denkoefening die binnen het gelijkkansenbeleid gemaakt werd rond een mogelijk algemeen doelstellingenkader;
- een verklarende woordenlijst om ervoor te zorgen dat elke actor dezelfde betekenis lieert aan de gebruikte begrippen;
- een individuele (één per kabinet) inspiratielijst met mogelijke doelstellingen en initiatieven. Deze inspiratienota's kwamen er op vraag van een aantal functionele kabinetten en werden vanuit het Vlaamse gelijkkansenbeleid opgesteld vertrekkend vanuit een analyse van de functionele beleidsnota's enerzijds en vanuit een kennis van de (ook door het middenveld en vanuit het gelijkkansenonderzoek gesignaleerde) noden anderzijds.

Dit alles resulteerde in doelstellingennota's van alle leden van de Vlaamse Regering. Het document dat voorligt, is een gestructureerde en geïntegreerde tekst van alle doelstellingen waartoe de Vlaamse Regering zich in het kader van het gelijkkansenbeleid volgens de open coördinatiemethode engageert. Een overzicht van de doelstellingen per beleidsdomein is in bijlage opgenomen.

3 DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE: DOELSTELLINGEN

De te realiseren doelstellingen hebben betrekking op de thema's gender, seksuele oriëntatie en toegankelijkheid. Dit zonder blind te zijn voor de eventuele specifieke situatie en daaraan gelieerde noden van 'deelgroepen binnen de aandachtsgroepen', zoals allochtone vrouwen of jonge holebi's. Zoals verwacht is het voor bepaalde beleidsdomeinen evidentier om creatief om te springen met het integreren van een gelijkkansenperspectief dan voor andere. Desondanks is de voorliggende tekst een samenhangend document geworden met inbreng van alle leden van de Vlaamse Regering.

Opvallend is dat bepaalde doelstellingen de afzonderlijke aandachtsgroepen van het Vlaamse gelijkkansenbeleid overstijgen. Deze doelstellingen zijn als het ware gericht op het

⁴ VR/2005/1609/MED.0009

creëren van de 'randvoorwaarden' voor een gelijkekansenbeleid. Deze doelstellingen worden beschreven in paragraaf 3.1 van deze tekst.

Daarnaast is er voor geopteerd om bij het formuleren van de doelstellingen voor elk van de drie thema's (gender, seksuele oriëntatie en toegankelijkheid) steeds een inhoudelijke 'rode draad' te voorzien, ten einde de inspanningen van de Vlaamse Regering enigszins te kunnen focussen. Deze strategische doelstellingen zijn het creëren van (meer) gendergelijkheid, het verhogen van het welbevinden van holebi's en het nastreven van integrale toegankelijkheid. Deze doelstellingen worden beschreven in de paragrafen 3.2, 3.3 en 3.4 van deze tekst.

3.1 RANDVOORWAARDEN VOOR EEN GELIJEKANSENBELEID

In de schoot van het Vlaams Ministerieel Comité werden – over de verschillende beleidsdomeinen en kansengroepen heen – vier doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de randvoorwaarden om (meer) gelijke kansen te creëren. Het betreft (1) 'empowerment' van (specifieke deelgroepen van) kansengroepen, (2) het bevorderen van niet-stereotype beeldvorming en sensibilisatie, (3) het bevorderen van deskundigheid over de werking van achterstellings- en uitsluitingsmechanismen en (4) het bewerkstellingen van evenredige participatie in besluitvorming.

3.1.1 'Empowerment'

Te weten komen wie je bent of wilt zijn, bewust je eigen identiteit ontwikkelen, is een essentieel element in het leven van elke mens. Het is voor iedereen belangrijk dat dit in een veilig klimaat kan gebeuren. Voor mensen die niet aan de dominante normen beantwoorden, is het extra belangrijk dat hen bewust de nodige ruimte wordt geboden om te ontdekken wie ze zijn. Correcte informatie en rolmodellen waarmee je je kunt identificeren, je omgeving en een ruimere samenleving die je aanvaardt, positieve contacten met mensen met wie je dat identiteitskenmerk gemeenschappelijk hebt, maar ook met mensen met wie je dat aspect van je identiteit niet deelt, zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een positief en bewust zelfbeeld. Miskennis van je identiteit, door anderen of door jezelf, leidt tot een negatief zelfbeeld.

Het versterken van de zelfredzaamheid van kansengroepen, het 'empoweren', is dan ook een belangrijke randvoorwaarde voor het creëren van gelijke kansen. Organisaties van kansengroepen spelen hierbij een cruciale rol. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen ondersteunt daarom verschillende organisaties op het vlak van gender, seksuele oriëntatie en toegankelijkheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Vrouwenraad, het Vrouwen Overleg Komitee (VOK) en Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP). Samen met de Vlaamse minister van Cultuur ondersteunt zij ook de Holebifederatie. Ook de Vlaamse minister van Werk ondersteunt via GRIP het Gebruikersoverleg Handicap en Arbeid.

Bijzondere deelgroepen of specifieke problemen van deelgroepen verdienen op dit vlak bijzondere aandacht. Ook deze optiek is terug te vinden in de doelstellingen van Vlaamse ministers in het kader van de open coördinatiemethode. Zo wil de Vlaamse minister van Sport extra aandacht besteden aan jongeren met een etnisch-cultureel diverse achtergrond die succesvol zijn op het vlak van sportbeoefening. Hij wil deze jongeren als sportgangmaker aanspreken en hen ertoe aanzetten om een voortrekkersrol te spelen ten aanzien van andere jongeren. De Vlaamse minister van Welzijn wil de zelfredzaamheid van slachtoffers van partnergeweld die hun toevlucht zochten in een vluchthuis verhogen door ervoor te zorgen dat zij snel(ler) over een eigen woning kunnen beschikken, ook als ze over onvoldoende middelen beschikken om op de private markt een huis te huren of te kopen.

Ook met betrekking tot de bijzondere deelgroep van allochtone vrouwen en meisjes engageren verschillende Vlaamse ministers zich tot doelstellingen. Zo ondersteunt de Vlaamse minister van Gelijke Kansen op structurele wijze het Steunpunt Allochtonen Meisjes en Vrouwen (SAMV). Deze organisatie vervult een belangrijke rol ten aanzien van het allochtone vrouwenmiddenveld. De Vlaamse minister van Jeugd ondersteunt in dat verband op projectmatige wijze het Platform Allochtone Jongeren (PAJ), vzw Jong (Jop), Cultuur Lokaal (Cordoba project) en het Steunpunt Allochtonen Meisjes en Vrouwen en op structurele wijze Kif Kif. Als Vlaams minister van Cultuur ondersteunt hij op projectmatige wijze Cultuur Lokaal voor de uitbreiding van het Antena-project. Het Antena-project ontwikkelt een specifiek vormings- en verkenningstraject voor mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond die zich willen engageren in de raden van bestuur van culturele instellingen. De Vlaamse minister van Inburgering wil de zelfredzaamheid van vrouwelijke nieuwkomers en andere allochtone meisjes of vrouwen bevorderen via onder meer de uitbreiding van de verplichte inburgering en gerichte projecten met aandacht voor man/vrouw-verhoudingen. Verder wil hij meisjes en vrouwen van allochtone afkomst informeren over hun rechten en plichten en over mogelijke hulpverleningskanalen, onder meer met betrekking tot thema's zoals huwelijk, opvoeding en familiaal geweld. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen engageert zich er in deze context toe een denktank van (ervarings)deskundigen te installeren. Deze denktank heeft als opdracht een duurzaam beleidsplan te ontwikkelen met het oog op de verbetering van de positie van allochtone vrouwen en meisjes op een aantal cruciale maatschappelijke domeinen.

3.1.2 Niet-stereotiepe beeldvorming en sensibilisatie

Je ontwikkelt je zelfbeeld niet in je eentje, maar in een dialoog met je omgeving. Een mens leeft steeds in een bepaalde maatschappelijke context. Dat wil zeggen dat de relatie met anderen in je omgeving erg belangrijk is. Het oordeel van die anderen kan een grote invloed hebben op het oordeel dat we over onszelf vormen en bepaalt voor een groot stuk wie we zijn en hoe we functioneren. Daarom is stereotiepe beeldvorming over vrouwen en mannen, over etnisch-culturele achtergrond, over seksuele oriëntatie, over functioneringsbeperkingen en over leeftijd zo problematisch: het speelt een belangrijke rol in de manier waarop we met elkaar communiceren en omgaan. Dit soort stereotiepe beeldvorming ligt dan ook vaak aan de basis van discriminaties. Negatieve stereotiepen leiden tot uitsluiting, minachting en onderdrukking van niet-dominante groepen en individuen uit die groepen. Vandaar dat werken aan een juiste, niet-stereotiepe en genuanceerde beeldvorming een permanente bekommernis is van het gelijkemansbeleid.

Een grotere zichtbaarheid van de verschillende aandachtsgroepen van het Vlaamse gelijkemansbeleid in de media is belangrijk om een meer evenwichtige beeldvorming te realiseren. Daarom zal de Vlaamse minister van Gelijke Kansen een databank ontwikkelen met informatie over experts uit aandachtsgroepen en experts op het vlak van gelijke kansen. De Vlaamse minister van Werk engageert zich ertoe om, in het kader van de (subregionale) diversiteitsprojecten, de diversiteitsplannen en projecten van sociale partners en de eigen organisaties, (rol doorbrekende) acties te stimuleren waarin niet-stereotiepe beeldvorming een belangrijke plaats inneemt. In dit kader worden de goede praktijken geïnventariseerd en verspreid.

Het bevorderen van niet-stereotiepe beeldvorming moet echter niet alleen gebeuren wanneer op een bepaald beleidsdomein de thema's gender, seksuele oriëntatie of toegankelijkheid expliciet aan de orde zijn, maar ook wanneer op het eerste gezicht het 'beeld' in kwestie een heel ander thema betreft. In het kader van de open coördinatiemethode engageren verschillende Vlaamse ministers zich er dan ook toe om bij het opzetten van mediacampagnes die hun bevoegdheden betreffen stereotiepe beeldvorming over (deelgroepen van de) kansengroepen te vermijden. Zo engageert de

Vlaamse minister van Leefmilieu zich ertoe om in de eigen publicaties over milieubeheer stereotiepe beeldvorming inzake gender te vermijden. Ook de Vlaamse minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen zal bij het opzetten van (media)campagnes met betrekking tot haar bevoegdheidsdomeinen stereotiepe beeldvorming vermijden. Op termijn dient elke communicatie uitgaande van de Vlaamse overheid op stereotypering getoetst te worden.

Stereotiepe beeldvorming is vooral een kwestie van mentaliteit. Of met andere woorden, het zit nog vaak in de hoofden. Vandaar ook het belang van sensibilisatie. Zo wil de Vlaamse minister van Gelijke Kansen het maatschappelijke debat over gelijke kansen stimuleren. Zij doet dat onder meer met de kalender 'Vrouwen in kleur', waarmee stereotiepe opvattingen over allochtone vrouwen in vraag worden gesteld. Meer in het algemeen wil zij de stereotiepen op het vlak van gender doorbreken met een grootscheepse sensibilisatiecampagne. Daarbij zullen ook jongeren en de allochtone gemeenschap uitgenodigd worden om na te denken over gelijke kansen voor vrouwen en mannen en rolpatronen. De Vlaamse minister van Leefmilieu engageert zich ertoe de eigen ambtenaren te sensibiliseren inzake rolpatronen. De Vlaamse minister van Werk wil, in overleg met de Halebifederatie, een beknopte handleiding aanmaken die de diversiteitsconsulenten toelaat om de nodige expertise te verwerven op het vlak van seksuele oriëntatie en de positie op de arbeidsmarkt. Hij laat ook onderzoeken hoe buitenlandse voorbeelden in deze handleiding en/of in het handboek 'Reizen in Diversiteitsland' geïntegreerd kunnen worden. Ten slotte laat hij ook onderzoeken of en hoe een sensibiliserend instrument ontwikkeld kan worden op basis van het lopende onderzoek bij het Steunpunt Gelijkekansenbeleid met betrekking tot een meetinstrument van moderne 'homonegativiteit'. De bedoeling zou dan zijn dit sensibiliserende instrument in te zetten binnen het beleid inzake 'Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit'. De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden wil gemeenten sensibiliseren over het voeren van een diversiteitsbeleid. De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd en Sport engageert zich ertoe de desbetreffende sectoren te sensibiliseren over het belang van (omgaan met) (etnisch-culturele) diversiteit in de eigen organisatie, zowel op het niveau van het bestuur, als dat van de werking, het aanbod en de participatie. In 2006 lanceert de Raad voor Europa een Europese jeugdcampagne voor diversiteit, mensenrechten en participatie: 'All different, all equal'. Naar aanleiding hiervan richtte de Vlaamse minister van Jeugd een stuurgroep op om vorm te geven aan een nieuwe diversiteitscampagne voor kinderen en jongeren.

3.1.3 Deskundigheid

Een volgende randvoorwaarde voor het gelijkekansenbeleid is het bevorderen van deskundigheid inzake gender, seksuele oriëntatie en toegankelijkheid en het verhogen van inzicht in de werking van achterstellings- en uitsluitingsmechanismen met betrekking tot deze thema's op de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen. Deze kennis is immers noodzakelijk om achterstellingen of discriminaties op een efficiënte en effectieve manier tegen te gaan.

Met het oog op het vergaren van gedetailleerde en meerlagige informatie zal de studiedienst van de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid de wenselijkheid en de noodzaak onderzoeken van een structurele verankering van een kwaliteitsvol systeem van ambtelijke registratie van diversiteit (geslacht, allochtone/autochtone afkomst, opleidingsniveau, leeftijd). Verder zal deze studiedienst het inzicht in de werking van gendermechanismen verhogen door in wetenschappelijk onderzoek systematisch te peilen naar de verklarende waarde van geslacht in verschillen in waarden, houdingen en gedragingen. Hierbij zal waar mogelijk aandacht zijn voor 'deelgroepen binnen de aandachtsgroep', zoals allochtone, oudere of kortgeschoolde vrouwen.

De Vlaamse minister voor Wetenschapsbeleid en Innovatie zal de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek stimuleren tot het integreren van een genderperspectief. Daarnaast wenst zij een Vlaams monitoringsysteem uit te bouwen waarbinnen genderstatistieken in relatie tot wetenschap en innovatie worden verzameld, betrouwbare genderindicatoren worden ontwikkeld en het begrippen- en classificatiekader wordt geüniformiseerd. Ook de Vlaamse minister van Werk engageert zich ertoe een genderperspectief nog meer te integreren in de verschillende onderdelen van zijn beleidsdomein. Onder meer in het kader van het beleid inzake 'Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit' zal hij initiatieven bevorderen om een genderperspectief te ontwikkelen, onder meer via de (gender)diversiteitsplannen, het leeftijdsbewust personeelsbeleid, de experimenten innovatie arbeidsorganisatie, ... De Vlaamse minister van Welzijn wil intrafamiliaal geweld tegengaan via het verder vormen en begeleiden van Centra voor Algemeen Welzijnswerk op dit vlak. Ook wil zij de samenwerking tussen welzijn, justitie en politie in deze context versterken. De Vlaamse minister van Sport wil inzicht verwerven in hoe gender een rol speelt op het vlak van trainers en welke relatie er eventueel is met het behaalde diploma. De Vlaamse minister van Inburgering wil nieuwkomers, via het inburgeringsbeleid, informeren over het Belgische personen- en familierecht. Op die manier wil men nieuwkomers informeren over onder meer het homo-huwelijk en holebi-adoptie en wil men hen aanmoedigen om respect op te brengen voor deze regelgeving. De studiedienst van de Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid zal periodiek gegevens verzamelen over de perceptie van holebiseksualiteit via sociaal-culturele surveys. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen onderzoekt hoe de doelgroep holebi's in kaart gebracht kan worden op de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen. De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden wil de aandacht van gemeentemandatarissen en OCMW-leden voor diversiteit in hun stad of gemeente verhogen door hen een vorming aan te bieden waarin een module 'samenleven en besturen in diversiteit' is opgenomen. Daarnaast wil hij de deskundigheid ter zake uitbreiden door het opzetten van initiatieven waarbij 'best practices' binnen lokale besturen worden uitgewisseld. De Vlaamse minister van Sport zal de vaardigheid 'omgaan met diversiteit' extra benadrukken binnen de opleidingen 'initiator' en 'sportfunctionaris'. Op initiatief van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen ten slotte komt er een Vlaams ExpertiseCentrum Toegankelijkheid dat onder meer als opdracht heeft de expertise inzake toegankelijkheid en 'universal design' te verzamelen en verder uit te bouwen.

3.1.4 Evenredige participatie

Zowel in het Vlaams Regeerakkoord 2004-2009 als in de beleidsnota van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen wordt gewezen op het belang van participatie van zoveel mogelijk burgers aan zoveel mogelijk aspecten van het maatschappelijke leven. Meerdere Vlaamse ministers engageren er zich dan ook toe om op hun beleidsdomein de participatie van kansengroepen te stimuleren.

Het bekomen van meer diversiteit op alle politieke bestuursniveaus vormt in dat verband één van de prioritaire doelstellingen van het Vlaamse gelijkekansenbeleid. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen zal vrouwen en andere ondervertegenwoordigde groepen dan ook motiveren om een stap in het (lokale) politieke leven te zetten. Daarnaast streeft de Vlaamse minister van Gelijke Kansen naar meer aandacht voor kansengroepen in de lokale en provinciale politiek. De evenredige participatie in politieke besluitvormingsprocessen op lokaal en provinciaal niveau wordt ook krachtig gestimuleerd door de Vlaamse ministers van Binnenlands Bestuur en Gelijke Kansen. Met nieuwe regelgeving wordt de pariteit op de kieslijsten ingevoerd en wordt gegarandeerd dat de eerste drie kandidaten niet van hetzelfde geslacht kunnen zijn en dat het schepencollege niet enkel uit personen van hetzelfde geslacht kan bestaan. In het kader van haar bevoegdheid op het vlak van toegankelijkheid zal de Vlaamse minister van Gelijke Kansen de gemeentebesturen naar aanleiding van de

komende gemeente- en provincieraadsverkiezingen aansporen tot het installeren van toegankelijke stemhokjes, zodat ook mensen met een functiebeperking gemakkelijk en evenwaardig aan de verkiezing kunnen deelnemen.

Beleidsparticipatie is echter meer dan wat politici doen. Er wordt op vele plaatsen 'beleid' gevoerd. In dat verband wil de Vlaamse minister van Gelijke Kansen door de samenvoeging van de huidige quotadecreten met betrekking tot adviesorganen enerzijds en bestuursorganen anderzijds een grotere transparantie en op die manier een betere naleving van deze regelgeving garanderen. De Vlaamse minister van Onderwijs wil een evenwichtige deelname aan besluitvormingsprocessen in het onderwijs (bijvoorbeeld in de leerlingen- of ouderraad, de oudervereniging, de participatieraad, de Vlaamse Onderwijsraad of commissies daarvan, ...) stimuleren, onder meer met gerichte sensibilisatieacties en het bieden van vormingskansen. De Vlaamse minister van Sport wil de participatie van vrouwen bevorderen aan commissies en bestuursorganen van sportfederaties, zowel op Vlaams als op provinciaal niveau. Als Vlaams minister van Cultuur zal hij ook, via het opzetten van projecten, het aantal vrouwelijke bestuurders in culturele instellingen verhogen. De Vlaamse minister van Leefmilieu wil meer vrouwen in het milieubeheer en -beleid. Daartoe zullen wervingsfuncties genderneutraal beschreven worden en worden juryleden 'gendergevoelig' gemaakt, onder meer door de verspreiding van de brochure 'Oordeel zonder vooroordeel'.

Maar participatie is ook meer dan alleen beleidsparticipatie, in de enge of brede zin. De Vlaamse minister van Werk stelt dan ook als een centrale doelstelling van het beleid inzake 'Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit' de evenredige en volwaardige arbeidsparticipatie van iedereen voorop, met bijzondere aandacht voor ouderen, personen met een arbeidshandicap, personen van allochtone afkomst, vrouwen en laaggeschoolden. De Vlaamse minister van Jeugd wil de participatie van allochtone meisjes aan het jeugdwerk bevorderen door het project 'interculturalisering van het jeugdwerk' van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV). De Vlaamse minister van Openbare Werken wil, vanuit inzicht in de werking van gendermechanismen, de veiligheid verhogen en blijvend waarborgen van (carpool)parkings, bushaltes en pleinen. Met het project 'Intro' streeft de Vlaamse minister van Gelijke Kansen ernaar voor iedereen de participatie mogelijk te maken aan bepaalde culturele evenementen en sportmanifestaties. De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd en Sport besteedt in zijn beleid met betrekking tot participatie specifieke aandacht aan etnisch-culturele groepen, personen met een handicap, gezinnen met jonge kinderen en personen in armoede. Zo engageert hij zich ertoe als Vlaams minister van Sport de participatie van mensen met een handicap als toeschouwers aan sportevenementen te bevorderen. Daarnaast wil hij de sportparticipatie van mensen met een handicap en etnisch-culturele groepen stimuleren. Als Vlaams minister van Cultuur zal hij inspanningen leveren om de cultuurparticipatie van etnisch-culturele groepen, van personen met een handicap, van gezinnen met jonge kinderen en van personen in armoede te bevorderen.

3.2 GENDER: LOOPBAANKLOOF

Wie denkt dat het loonverschil tussen mannen en vrouwen tot de vorige eeuw behoort, vergist zich. Anno 2006 blijkt de arbeidsmarkt nog steeds meer waarde toe te kennen aan de tijd van mannen dan aan die van vrouwen. Op regelmatige basis duiken onderzoeken op die deze stelling bevestigen. Zo blijkt uit het Genderzakboekje 2005 dat omgerekend naar een voltijdse baan mannelijke werknemers gemiddeld een kwart (24%) meer verdienen dan vrouwen. Het probleem van de loonkloof beperkt zich niet tot Vlaanderen of tot België, maar is evenzeer een Europees en zelfs wereldwijd probleem. Bovendien verdienen allochtone vrouwen gemiddeld nog eens 10% minder dan EU-vrouwen. Ook in België situeren zij zich vooral in de laagste loonklassen.

Het meest alarmerende bericht is echter dat de loonkloof in tijd nauwelijks afneemt. Hoog tijd dus voor Vlaanderen om van start te gaan met acties die moeten leiden tot het dichten of toch alleszins verkleinen van de loonkloof. De Vlaamse Regering engageert zich in het kader van de open coördinatiemethode om meer gendergelijkheid te realiseren via het wegwerken van de loopbaankloof. Het bestrijden van de loonkloof is echter een complex gegeven. Juist deze complexiteit verklaart waarom de Vlaamse Regering zich geëngageerd heeft om deze problematiek op verschillende beleidsniveaus (verticaal) en op verschillende beleidsdomeinen (horizontaal) aan te pakken. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen werkte een actieplan 'loonkloof/loopbaankloof' uit dat zowel op korte termijn als op lange termijn moet leiden tot het dichten of toch alleszins verkleinen van de loonkloof. Op dit vlak gaat er ook een belangrijke dynamiek uit van Europa. Met zwaartepunt 5 van het Europees Sociaal Fonds (ESF) streven de Vlaamse Regering en de Europese Unie naar een meer evenredige participatie van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. De Vlaamse minister van Werk engageert zich ertoe, in het kader van het strategisch actieplan gelijke kansen man/vrouw binnen het ESF, vernieuwende methodieken te blijven ontwikkelen, met bijzondere aandacht voor het thema combinatie werk/gezin. Bovendien zal hij de goede methodieken inventariseren en implementeren.

De loopbaankloof begint al op de schoolbanken. Jongens en meisjes kiezen nog steeds voor seksestereotiepe onderwijsrichtingen (cfr. onderscheid tussen zachtere/meisjes- en hardere/jongens-studierichtingen). De Vlaamse minister van Onderwijs verbindt er zich toe om jongeren te stimuleren vroeger een studiekeuze te laten maken die aansluit bij hun bekwaamheden en interesses en daarbij te werken aan de instroom van meisjes in technologische, wiskundige en wetenschappelijke richtingen.

Ook de instroom op de arbeidsmarkt draagt bij tot de loopbaankloof. Vrouwen en mannen zijn niet evenredig aanwezig in de verschillende hoofdtakken en subsectoren van onze economie. Dit wordt de horizontale segregatie van de arbeidsmarkt genoemd. De Vlaamse Regering wil deze horizontale segregatie bestrijden. Daartoe geeft zij zelf het voorbeeld. Zo willen de Vlaamse minister van Openbare Werken en de Vlaamse minister van Mobiliteit de instroom van vrouwen in technische functies binnen de administratie Wegen en Verkeer vergroten. Niet enkel binnen de overheid, maar ook andere arbeidsmarktsectoren worden door een horizontale segregatie gekenmerkt. De Vlaamse minister van Economie, Wetenschap en Innovatie stelt het bevorderen van vrouwelijk ondernemerschap als na te streven doel. Het stimuleren van vrouwelijk ondernemerschap is ook een bekommernis van de Vlaamse minister van Landbouw (onder andere zorgboerderijen). Hij onderzoekt ook de mogelijkheden om landbouwersvrouwen te ondersteunen via microkredieten. De Vlaamse minister van Sport wenst het aantal vrouwelijke coaches te verhogen.

De loonkloof tussen mannen en vrouwen is mee het resultaat van verschillen in kwantitatieve arbeidsmarktparticipatie. Om de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen te bevorderen, zal de Vlaamse minister van Werk de aanmaak van genderdiversiteitsplannen stimuleren en ondersteunen. Om er voor te zorgen dat vervoersarmoede geen hindernis voor arbeidsmarktparticipatie vormt, zal de Vlaamse minister van Mobiliteit een genderperspectief in het Pendelplan integreren en dit vanuit de wetenschap dat er een genderverschil is in het combineren van functies (wonen, werken, kinderopvang, woon-schoolvervoer, winkelen). Bovendien zal de Vlaamse minister van Werk in samenspraak met de allochtone federaties bijzondere inspanningen leveren bij de uittekening van (toeleidings)trajecten om de arbeidsmarktparticipatie van allochtone vrouwen te bevorderen, o.a. in het kader van het steden- en gemeentenplan jeugdwerkloosheid. De participatie van hoger geschoolde allochtone vrouwen zal in 2006 een belangrijk aandachtspunt worden binnen het Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit-beleid.

De verschillen in kwantitatieve arbeidsmarktparticipatie tussen mannen en vrouwen hebben in belangrijke mate te maken met het opnemen van zorgtaken in het gezin. Zo gaan vooral

vrouwen deeltijds werken en/of maken zij vooral gebruik van de mogelijkheden inzake loopbaanonderbreking. Het ligt dan ook voor de hand dat de Vlaamse Regering zich er toe verbindt de combinatie van betaalde arbeid en zorgarbeid te vergemakkelijken en een evenredige opname van betaalde en onbetaalde arbeid door vrouwen en mannen te bewerkstelligen. Verschillende Vlaamse ministers ontwikkelen in dit kader specifieke acties. De Vlaamse minister van Welzijn zal in 2006 en 2007 3.000 nieuwe plaatsen in de kinderopvang creëren. Samen met de Vlaamse minister van Sociale Economie zal bovendien werk worden gemaakt van de uitbouw van meer flexibele en occasionele kinderopvang. Ook werkgevers kunnen een belangrijke rol spelen bij het vergemakkelijken van de combinatie arbeid en gezin. Daarom zal de Vlaamse minister van Werk een actiegerichte implementatie van de (bevindingen van) de 'Family and Business Audit' en de 'Family and Business Quick Scan' verder stimuleren, o.a. binnen de maatregel genderdiversiteitsplannen. Bovendien zal hij, in het kader van het strategisch actieplan gelijke kansen man/vrouw binnen het ESF doelstelling 3, zwaartepunt 5, een nieuwe oproep richten naar bedrijven, sociale partners en middenveldorganisaties om innovatieve pilotprojecten inzake de combinatieproblematiek te ontwikkelen. Nog vanuit het Vlaamse beleidsdomein Werk worden via diversiteitsplannen dwarsverbanden gelegd tussen het diversiteitsbeleid en de andere onderdelen van het organisatiebeleid, waaronder de kwaliteit van de arbeid (onder andere de afstemming gezin en vrije tijd).

Vrouwen en mannen zijn niet evenredig aanwezig in verschillende functieniveaus (verticale segregatie). Het niet doorstromen van vrouwen naar hogere functies staat bekend als het glazen plafond. De Vlaamse Regering wil in het kader van de open coördinatiemethode de verticale segregatie wegwerken. Er wordt vermoed dat één van de oorzaken van het glazen plafond de verschillen in kwantitatieve arbeidsmarktparticipatie is. Hoe en hoezeer deze verschillen in arbeidsmarktparticipatie negatief doorwerken voor vrouwen, is nog niet helemaal duidelijk. Vandaar dat de Vlaamse minister van Gelijke Kansen zich engageert tot het verrichten van een onderzoek naar de invloed van bepaalde levensfasen op de loopbaanontwikkeling. Er zal specifiek onderzocht worden waarom mensen die een tijdje kiezen voor een vlakke loopbaan het zo moeilijk hebben om opnieuw 'op de trein te springen' of met andere woorden om opnieuw een stijgende loopbaan uit te bouwen.

Daarnaast engageert de Vlaamse Regering zich om op het vlak van het doorbreken van het glazen plafond een voorbeeldfunctie op te nemen. De Vlaamse minister van Bestuurszaken wil een evenwicht man/vrouw bewerkstelligen in de managementfuncties van de Vlaamse overheid. De Vlaamse minister van Onderwijs zal de verticale segregatie bij het onderwijspersoneel tegengegaan door het stimuleren van evenredige arbeidsmarktparticipatie voor directiefuncties in hoger onderwijs en via het wegwerken van de ondervetegenwoordiging van vrouwelijke academici. De Vlaamse minister van Economie, Wetenschap en Innovatie wil het aandeel vrouwelijke deskundigen in jury's en het aantal vrouwelijke kandidaten voor specialisatiebeurzen en onderzoeksmandaten verhogen. De Vlaamse minister van Openbare Werken wil de vrouwelijke aanwezigheid in leidinggevende functies bij de administratie Wegen en Verkeer verhoogd zien. Dezelfde bekommernis gaat uit van de Vlaamse minister van Mobiliteit die dan ook specifieke aandacht zal besteden aan de doorstroom van vrouwen naar leidinggevende functies.

3.3 SEKSUELE ORIËNTATIE: ALGEMEEN WELBEVINDEN

Sinds enkele jaren staat halebiseksualiteit duidelijk op de politieke en maatschappelijke agenda. De twee meest recente verworvenheden in de wetgeving zijn iedereen bekend, namelijk de anti-discriminatiewet en de openstelling van het huwelijk. Het recht op adoptie is op dit ogenblik aan de orde. Vandaag leeft er een algemeen gevoel dat voor hlebi's alles geregeld is, maar dit is niet zo. Tolerantie is immers niet hetzelfde als aanvaarding van homo's, lesbiennes en biseksuelen. Hlebi's vormen een verborgen populatie. Dit maakt dat

onze maatschappij vaak uitgaat van een vanzelfsprekende 'heteronormaliteit'. Holebi's kunnen discriminatie vermijden door hun seksuele oriëntatie verborgen te houden, maar daarvoor geven zij wel een stuk van hun identiteit op. Bovendien levert deze manier van leven veel stress en psychische klachten met zich mee, wat leidt tot een algemene toestand van 'on-welbevinden'.

In het kader van de open coördinatiemethode stelt de Vlaamse Regering als strategische doelstelling het nastreven van algemeen welbevinden van holebi's voorop. Dit betekent concreet dat achterstellingsmechanismen gebaseerd op seksuele oriëntatie op alle vlakken worden bestreden en dat holebi's als gelijkwaardige burgers geaccepteerd worden. Bij de operationalisering van deze strategische doelstelling wordt op twee sporen gewerkt die elkaar aanvullen en versterken. Enerzijds zal de Vlaamse Regering werken aan de verbetering van de zelfredzaamheid en weerbaarheid van holebi's, anderzijds tracht zij een maatschappelijk klimaat te creëren waarin holebi's kunnen uitkomen voor hun seksuele oriëntatie.

Om de zelfredzaamheid van holebi's te vergroten, wordt een beroep gedaan op zelforganisaties. Zij spelen immers een belangrijke emanciperende rol. De Vlaamse ministers van Gelijke Kansen en van Cultuur ondersteunen daartoe de Holebifederatie op structurele wijze. De Vlaamse minister van Jeugd ondersteunt ook de jongerenorganisatie Wel Jong Niet Hetero. Ook de Vlaamse minister van Gelijke Kansen ontwikkelt eigen initiatieven om holebi-jongeren te ondersteunen. Dit doet ze onder andere door ervoor te zorgen dat jongeren over juiste informatie over holebiseksualiteit kunnen beschikken met de brochures "Meisje/Meisje" en "Jongen/Jongen". De Vlaamse minister van Jeugd engageert zich eveneens om jongeren correct te informeren over holebiseksualiteit en dit in het kader van het nieuwe jeugdinformatiebeleid. De 'empowerment' van kwetsbare deelgroepen, waaronder allochtone of oudere holebi's, vormt een focuspunt in het kader van het (subsidie)beleid van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen.

De tweede operationele doelstelling, namelijk het creëren van een samenleving waar mensen zonder zorgen voor hun seksuele oriëntatie kunnen uitkomen, wordt nagestreefd door de publieke opinie op verschillende terreinen te sensibiliseren en te informeren over holebiseksualiteit. De manier waarop over holebiseksualiteit gedacht wordt, heeft immers een grote invloed op het oordeel dat holebi's over zichzelf vormen en bepaalt voor een groot stuk hoe ze functioneren. Werken aan een juiste, niet stereotiepe beeldvorming is bijgevolg een permanente bekommernis op elk vlak van het maatschappelijk leven. De Vlaamse minister van Inburgering engageert zich om in het kader van de inburgeringscursus nieuwkomers te informeren over de bestaande regelgeving inzake het homohuwelijk en holebi-adoptie. De Vlaamse minister van Sport en Cultuur laat een charter opstellen en verspreiden binnen zijn respectievelijke bevoegdheidsdomeinen. Dergelijke initiatieven beogen meer openheid te creëren bij de publieke opinie. Sommige Vlaamse ministers kiezen ervoor om binnen hun domein de deskundigheid bij personeelsleden over holebiseksualiteit te bevorderen via vormingen op het terrein. De Vlaamse minister van Onderwijs organiseert vormingen in het basis-, secundair en hoger onderwijs voor leerlingen, leerkrachten, directies, CLB's, pedagogische begeleiders, ... De Vlaamse minister van Welzijn werkt op dezelfde manier aan de bevordering van de deskundigheid over holebiseksualiteit bij hulpverleningscentra in het kader van een suïcidepreventieproject. De Vlaamse minister van Werk werkt aan de aanmaak van een handleiding ter sensibilisatie van de diversiteitsconsulenten. Daarnaast bekijkt hij met de Holebifederatie welke mogelijkheden er bestaan voor een training voor de diversiteitsconsulenten. In overleg met de Vlaamse minister van Gelijke Kansen laat de Vlaamse minister van Onderwijs en van Werk de mogelijkheid onderzoeken of in de schoot van de Holebifederatie een beleidsoverschrijdende vormingsdienst kan worden opgericht. In opdracht van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen wordt onderzocht hoe holebivriendelijkheid in de residentiële ouderenzorg en de thuiszorg geïmplementeerd kan worden. De Vlaamse minister van Welzijn is nauw betrokken

in dit onderzoek, zodat na afloop ook nagegaan kan worden hoe er gevolg kan gegeven worden aan de resultaten. Voor wat de projecten binnen sociale economie betreft die rond zorg werken, engageert de Vlaamse minister van Sociale Economie zich ertoe om de resultaten van deze studie ingang te doen vinden. Daarnaast onderzoekt de Vlaamse minister van Werk hoe het lopende onderzoek bij het Steunpunt Gelijkekansenbeleid naar de constructie van een meetinstrument van 'homo-negativiteit' als basis kan dienen voor de ontwikkeling van een sensibiliserend instrument dat kan ingezet worden binnen het beleid inzake 'Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit'.

3.4 TOEGANKELIJKHEID: PERMANENTE INFRASTRUCTUUR

Een integraal toegankelijke leefomgeving vormt de sleutel tot een volwaardige maatschappelijke integratie en participatie van iedereen. Toegankelijkheid is in die zin een basisrecht voor iedereen en getuigt van een fundamenteel respect voor mensen. Het is echter een dagelijks vast te stellen realiteit dat onze publieke leefomgeving, zowel op het vlak van architectuur, informatieaanbod als dienstverlening te sterk is afgestemd op de 'gemiddelde' mens. Daardoor is ze te weinig aangepast aan de grote diversiteit aan noden van haar gebruikers. Een dergelijke omgeving plaatst mensen die omwille van een permanente of tijdelijke situatie van het gemiddelde afwijken (bijvoorbeeld ouderen, mensen met een handicap, ouders met kindwag, ...), voor barrières die hen de deelname aan socio-maatschappelijke activiteiten belemmeren en zelfs onmogelijk maken en hen aldus handicaperen en discrimineren.

In het kader van het Vlaamse toegankelijkheidsbeleid wordt gestreefd naar integrale toegankelijkheid. Inzake toegankelijkheid stelt de Vlaamse Regering als strategische doel dan ook voorop de integrale toegankelijkheid na te zullen streven. Concreet betekent dit dat alle voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar moeten zijn voor iedereen.

Regeren is keuzes maken, zo ook inzake toegankelijkheid. Vandaar dat de Vlaamse Regering er bij de operationalisering van deze strategische doelstelling voor koos om in eerste instantie de integrale toegankelijkheid van permanente infrastructuur te beogen. De implicaties van ontoegankelijkheid zijn immers veel langduriger in de context van permanente infrastructuur dan bij een tijdelijke situatie van ontoegankelijkheid. De Vlaamse minister van Openbare Werken echter ziet zich bij de implementatie van zijn beleid quasi constant geconfronteerd met de creatie van tijdelijke situaties. Hij engageert zich in dat verband nu al om een maximale toegankelijkheid te voorzien tijdens de uitvoering van werken.

Een van de belangrijkste hefboomen inzake integrale toegankelijkheid is een goede normering. In dat verband engageren de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening en de Vlaamse minister van Gelijke Kansen zich ertoe om in onderling overleg een aanpassing van de bestaande regelgeving op de toegankelijkheid van de publieke ruimte uit te werken. De regelgeving die vandaag in Vlaanderen nog van kracht is, dateert immers van 1975. De criteria die erin worden aangereikt zijn verouderd en voldoen bijgevolg niet aan de eisen van integrale toegankelijkheid. Het opstellen van een stedenbouwkundige verordening is voor de Vlaamse Regering een prioriteit, aangezien het een essentieel instrument is om toegankelijkheid te kunnen afdwingen. Zonder dergelijk instrument gebeurt alles via sensibilisatie en op vrijwillige basis. Om de afdwingbaarheid van de bepalingen vervat in de verordening te kunnen garanderen, moet het elementen betreffen die controleerbaar zijn op de plannen gevoegd bij een aanvraag om een stedenbouwkundige vergunning. Een dergelijke wettelijke verplichting zal de verwezenlijking van een toegankelijke omgeving ongetwijfeld in een stroomversnelling brengen. Voor wat echter de niet planmatig

verifieerbare aspecten van integrale toegankelijkheid betreft, dient er werk gemaakt te worden van sensibilisering.

Om de toegankelijkheid te verhogen zal verder gewerkt worden aan de analyse van de toegankelijkheid van (een deel van) de permanente infrastructuur die direct of indirect aan een bepaald beleidsdomein verbonden is. Vanuit gelijke kansen wordt al enkele jaren geïnvesteerd in de werking van technische adviesbureaus inzake toegankelijkheid. Deze bureaus hebben een eerder provinciaal werkgebied. Daarnaast was er nood aan een technisch adviesbureau op Vlaams niveau. De Vlaamse Regering maakt op initiatief van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen vanaf 2006 dan ook de nodige middelen vrij voor de oprichting van een Vlaams ExpertiseCentrum Toegankelijkheid. Op deze manier wordt gezorgd voor (de mogelijkheid tot) een aanbod op het vlak van toegankelijkheidsanalyses. In het kader van de open coördinatiemethode gaan verschillende Vlaamse ministers in op dit aanbod met vragen naar toegankelijkheidsanalyses. Zo engageert de Vlaamse minister van Economie zich tot een doorlichting van de fysieke toegankelijkheid van een aantal winkelcentra in grote steden. De Vlaamse minister van Leefmilieu verbindt er zich toe om de toegankelijkheid van natuurcentra, zowel voor wat de gebouwen als voor wat de gebieden betreft, te laten screenen. Op basis van een kosten-batenanalyse zullen suggesties tot verbetering in overweging genomen worden. De Vlaamse minister bevoegd voor Monumenten en Landschappen zal een selectie van monumenten, landschappen en archeologisch erfgoed op hun toegankelijkheid laten screenen. Ook de Vlaamse minister van Toerisme zal de fysieke en mentale toegankelijkheid van het toeristische aanbod (verder) laten doorlichten. De Vlaamse minister bevoegd voor Bestuurszaken ten slotte zal het advies van een toegankelijkheidsbureau aanvragen bij nieuwbouw, nieuwe inhuring en renovaties van Vlaamse overheidsgebouwen.

In de derde plaats engageren meerdere Vlaamse ministers zich ertoe informatie over de toegankelijkheid van infrastructuur ter beschikking te stellen van gebruikers. In de schoot van het Vlaamse gelijkekansenbeleid werd daartoe een instrument ontwikkeld: de databank Toegankelijk Vlaanderen. Deze databank die via het internet consulteerbaar is, biedt op een overzichtelijke manier informatie aan gebruikers over de toegankelijkheid van voor het publiek toegankelijke gebouwen in Vlaanderen. De Vlaamse ministers bevoegd voor Economie, Leefmilieu, Monumenten en Landschappen en Toerisme engageren zich ertoe om de resultaten van de analyses die zij zullen laten uitvoeren, op te nemen in de databank Toegankelijk Vlaanderen. De Vlaamse minister voor Bestuurszaken engageert zich ertoe te laten onderzoeken of en hoe de eigen analyses inzake toegankelijkheid ingepast zouden kunnen worden in de databank Toegankelijk Vlaanderen.

Een bijzonder sterke manier om toegankelijkheid te bevorderen, is het opleggen van toegankelijkheid als een voorwaarde bij het toekennen van subsidies. In die zin verbindt de Vlaamse minister van Onderwijs zich ertoe om bij investeringen in schoolgebouwen aandacht te besteden aan integrale toegankelijkheid, zowel met betrekking tot algemeen voor het publiek toegankelijke plaatsen als met betrekking tot de leer- en werkplekken. De Vlaamse minister van Sociale Economie engageert zich om een clause met betrekking tot vereisten inzake toegankelijkheid op te nemen in nieuwe convenanten. De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd en Sport vraagt van elke sportorganisatie en van elke culturele instelling bij infrastructuurwijzigingen (nieuwbouw, renovatie, ...) meer aandacht voor toegankelijkheid. De Vlaamse minister van Welzijn engageert zich ertoe een clause met betrekking tot integrale toegankelijkheid in de experimentele regelgeving inzake geïntegreerde woonprojecten in te bouwen en dit eventueel in samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen.

Het sterkste engagement om de toegankelijkheid te verhogen, is natuurlijk wanneer de betrokken beleidsverantwoordelijke zich engageert om aanpassingen door te voeren om de toegankelijkheid te verbeteren. Zo engageert de Vlaamse minister van Werk zich ertoe de

toegankelijkheid van de VDAB-diensten en lokale werkwinkels te verbeteren. De Vlaamse minister van Mobiliteit zal de fysieke toegankelijkheid van halte-infrastructuur en voertuigen (blijven) verbeteren.

Ook de verspreiding en toepassing van richtlijnen inzake toegankelijkheid komt de integrale toegankelijkheid ten goede. Zo zal de Vlaamse minister van Onderwijs een checklist voor architecten van schoolinfrastructuur en directies van scholen (laten) opstellen en toepassen. De Vlaamse minister van Werk zal het concept integrale toegankelijkheid aan de hand van een checklist integreren in de diversiteitsplannen en de andere diversiteitsacties. De Vlaamse minister van Welzijn engageert zich ertoe om een clausule inzake integrale toegankelijkheid in de geactualiseerde VIPA-regelgeving op te nemen. Deze clausule zal zowel voor ziekenhuizen, rusthuizen als voor gehandicaptenvoorzieningen en voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg gelden. De Vlaamse minister van Wonen zal richtlijnen met betrekking tot toegankelijkheid, levenslang wonen en aanpasbaar bouwen in de concept- en ontwerponderrichting opnemen.

Het is bijzonder moeilijk, misschien wel onmogelijk, om de volledige rijkdom van wat mogelijk is in het kader van integrale toegankelijkheid te vatten in normering. Daarom is het belangrijk over het concept integrale toegankelijkheid te informeren en te sensibiliseren. In dat verband zullen de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening en de Vlaamse minister van Gelijke Kansen een code van goede praktijken ontwikkelen die de nieuwe regulering inzake toegankelijkheid zal begeleiden. De Vlaamse minister van Onderwijs zal, onder meer aan de hand van goede praktijken, de integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen illustreren en stimuleren. Vanuit diezelfde bezorgdheid zal hij als Vlaams minister van Werk het handboek 'Reizen in diversiteitsland' uitbreiden met een lijst van goede praktijken inzake integrale fysieke toegankelijkheid. De Vlaamse minister van Leefmilieu zal, onder meer met een vademecum, het personeel van natuurcentra sensibiliseren. De Vlaamse minister van Wonen zal sociale huisvestingsactoren informeren over aanpasbaar bouwen, bouwen voor personen met een handicap en levenslang wonen en zal in de cursus huisvestingsconsulent thema's als toegankelijkheid, aanpasbaar bouwen en levenslang wonen opnemen. Op initiatief van de Vlaamse minister van Mobiliteit zal binnen de opleiding van de chauffeurs van De Lijn aan attitudevorming gewerkt worden.

Ten slotte is het cruciaal om op het vlak van onze bebouwde omgeving aan een paradigmawissel te werken. In dat verband wordt binnen het Vlaamse gelijkheidsbeleid al enige tijd het concept 'universal design' ontwikkeld en uitgedragen. Dit concept impliceert dat vanaf het ontwerp of de ontwikkeling van een publieke voorziening wordt nagedacht over hoe men tot een resultaat kan komen dat functioneel is voor een zo groot mogelijk doelpubliek. Mensen met een motorische, visuele, auditieve of mentale handicap worden daarbij beschouwd als de meest kritische doelgroep, maar de rechtstreekse (en gangbare) associatie met de doelgroep 'personen met een handicap' wordt in essentie verlaten. De term 'universal design' verwijst dan ook naar de nieuwe opvatting van het begrip 'handicap' als een fenomeen dat zich manifesteert in de interactie tussen mensen en mensgemaakte objecten, architectonisch en stedenbouwkundige ruimten, diensten, informatie, communicatietechnologie, ... Het ontwerpen wordt in deze context gezien als een cruciaal en als een strategisch middel om handicapsituaties te voorkomen of te elimineren. De Vlaamse ministers van Welzijn en Wonen verbinden zich ertoe om het 'universal design'-concept in de denktank 'Wonen-Welzijn' te introduceren en te bespreken. Recent liet de Vlaamse minister van Gelijke Kansen dit concept tot een 'toolkit' uitwerken. De Vlaamse minister van Openbare werken engageert zich in het kader van de open coördinatiemethode om deze 'toolkit' mee te verspreiden.

4 DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE: VOLGENDE STAPPEN

4.1 INTERDEPARTEMENTALE COMMISSIE GELIJKE KANSEN

Het Vlaams Ministerieel Comité Gelijke Kansen geeft de opdracht aan de hoofden van de departementen en/of de transitieverantwoordelijken om een nieuwe Interdepartementale Commissie Gelijke Kansen (ICGK) op te richten met afgevaardigden uit de 13 beleidsdomeinen, en dit tegen uiterlijk 31 maart 2006. Deze ICGK wordt geïnstalleerd vóór 30 april 2006. De rol en taken van deze ICGK zijn beschreven in VR/2005/2207/DOC0719. Bij de samenstelling van de ICGK wordt aangedrongen om twee profielen ambtenaren per beleidsdomein te voorzien:

- het is noodzakelijk dat er ambtenaren worden afgevaardigd die wegen op de beleidscoördinatie binnen het beleidsdomein en terzake enige beslissingbevoegdheid hebben;
- indien deze personen geen expertise hebben rond gelijkekansenbeleid gericht naar de doelgroepen van het gelijkekansenbeleid, wordt erop aangedrongen dat zij bijgestaan worden door ambtenaren die wel over deze expertise beschikken.

Het is aangewezen dat deze commissie met een zekere regelmaat samenkomt. De concrete cyclus kan in de schoot van de commissie zelf worden afgesproken, maar een minimum van vier bijeenkomsten per jaar is aangewezen. Wat tijdsbesteding betreft, kan worden uitgegaan van vier volle dagen per vergadering (voorbereiding en aanwezigheid), plus de tijd nodig voor het ontwerpen, aansturen en opvolgen van de specifieke acties die per beleidsdomeinen zullen gerealiseerd worden.

Het secretariaat en het voorzitterschap van de ICGK wordt waargenomen door de administratieve cel Gelijke Kansen in Vlaanderen.

4.2 ACTIEPLANNEN

4.2.1 Planning

Tegen uiterlijk 1 juni 2006 worden de actieplannen ingediend die worden opgesteld in het kader van de realisatie van de doelstellingen. Deze actieplannen worden aangemaakt aan de hand van een ter beschikking gestelde 'gelijkekansenfiche'. Hierbij wordt onder andere melding gemaakt van fasering, meetindicatoren en indien van toepassing ook streefcijfers. Een open coördinatiemethode-cyclus duurt twee jaar. Dit impliceert dat voor acties die een langere looptijd hebben, toch een doelstelling met betrekking tot eind 2007 geformuleerd wordt.

4.2.2 Indicatoren en streefcijfers

Indicatoren

Wat gender betreft, heeft het Steunpunt Gelijkekansenbeleid als opdracht om in de loop van 2006 (nieuwe) indicatoren te ontwikkelen die de evolutie in het kader van de toepassing van de open coördinatiemethode kunnen monitoren. Wat de in te dienen actieplannen betreft, moeten meetindicatoren en - indien van toepassing - streefcijfers vermeld worden. Deze dienen als ijkpunt bij het rapporteren over de geboekte vooruitgang. Er circuleren verschillende cijfers met betrekking tot de grootte van de loonkloof. Op zich doet het er niet zozeer toe de exacte grootte te bepalen. Wel is er nood aan een zogenaamde nulmeting of beginmeting. Deze meting laat toe de resultaten van de jaarlijkse meting te vergelijken met

de resultaten van de nulmeting. Op deze manier kunnen de effecten van de maatregelen op de loonkloof worden vastgesteld.

In het algemeen statistisch onderzoek blijven holebi's onzichtbaar omdat zij een verborgen populatie vormen. Geen cijfers betekent echter geen beleidsindicatoren. Dit vormt een lacune in de evaluatie van de doeltreffendheid van het gelijkekansenbeleid. In opdracht van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen wordt een statistisch onderzoek gevoerd met oog op het verzamelen van basismateriaal over de doelgroep holebi's. Dit onderzoek zal heel wat actuele basisinformatie aanschaffen om de uitbouw van verdere beleidsindicatoren te realiseren in het kader van de open coördinatiemethode. Deze indicatoren zijn gebaseerd op die aspecten van de leefsituatie van Vlaamse holebi's waarvoor de Vlaamse overheid ook bevoegdheid draagt. Ook de studiedienst van de Vlaamse Gemeenschap verzamelt periodiek gegevens via sociaal-culturele surveys.

Op dit ogenblik bestaan geen indicatoren die toelaten om de vorderingen op het gebied van de fysieke toegankelijkheid met betrekking tot verschillende soorten infrastructuur te meten. De Vlaamse Minister-President zal de studiedienst van de Vlaamse Gemeenschap de opdracht geven om de perceptie van toegankelijkheid ook te bevragen via survey-onderzoek en op te nemen in VRIND. De Vlaamse minister van Gelijke Kansen zal het Vlaamse Expertisecentrum Toegankelijkheid de opdracht geven indicatoren inzake toegankelijkheid te ontwikkelen die toelaten de vorderingen in het kader van de open coördinatiemethode te monitoren.

Streefcijfers

Het opstellen van realistische streefcijfers is een opdracht voor de Interdepartementale Commissie Gelijke Kansen in het kader van de opstelling van actieplannen.

4.2.3 Realisatie van actieplannen en voortgangsbewaking

De actieplannen worden gerealiseerd tussen juni 2006 en oktober 2007. Over de voortgang wordt periodiek gerapporteerd in de schoot van de Interdepartementale Commissie Gelijke Kansen.

4.3 *RAPPORTERING IN HET KADER VAN DE OPEN COÖRDINATIEMETHODE*

4.3.1 Rapportering inzake gender

In december 2006 verschijnt het eerste Vlaams Gender Jaarboek (werktitel) dat een beleidsoverschrijdend overzicht zal bieden van de stand van zaken op het vlak van gelijke kansen in Vlaanderen rond gender, uiteraard met aandacht voor de kruising van dit aandachtspunt met andere variabelen. Bestaande initiatieven zoals het Genderzakboekje (Europees Sociaal Fonds) en het Jaarboek van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid worden in dit initiatief opgenomen om versnippering van informatie tegen te gaan. Het Vlaams Gender Jaarboek wordt een jaarlijks initiatief en zal bestaan uit drie delen:

- een omvangrijk cijferluik dat een zicht geeft op de situatie van mannen en vrouwen in een brede waaier van beleidsdomeinen;
- een monitor waarbij aan de hand van een aantal indicatoren een evaluatie gemaakt wordt van de impact van het gevoerde (gelijkekansen)beleid;

- een thematisch luik dat jaarlijks een ander aspect van het maatschappelijke leven belicht vanuit een genderperspectief. Dit laatste luik wordt samengesteld en geredigeerd door een externe deskundige, in overleg met de andere partners.

In het eerste jaarboek kan er wellicht nog niet veel gezegd worden over de impact van de open coördinatiemethode. De implementatiefase is daarvoor nog niet lang genoeg. Toch zal het verzamelde materiaal duidelijk het inhoudelijke zwaartepunt illustreren dat in de toepassing van de open coördinatiemethode bepaald werd op het vlak van gender, namelijk de loopbaankloof. Die zal geïllustreerd worden aan de hand van cijfers en vormt bovendien het onderwerp van het thematische luik van het eerste jaarboek.

4.3.2 Rapportering inzake seksuele oriëntatie

Wat seksuele oriëntatie betreft, wordt gewerkt aan de conceptualisering van een apart verslag.

4.3.3 Rapportering inzake toegankelijkheid

Wat toegankelijkheid betreft, zal het Vlaams ExpertiseCentrum Toegankelijkheid een rol te spelen krijgen bij de rapportering in het kader van de open coördinatiemethode.

4.4 PROCES-EVALUATIE

In het najaar van 2007 verschijnt een procesevaluatie van de toepassing van de open coördinatiemethode in het Vlaamse gelijkekansenbeleid. Dit gebeurt met het oog op het inzetten van een nieuwe cyclus van de open coördinatiemethode in 2008.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

1) Het Vlaams Ministerieel Comité stemt in met de concrete uitwerking van de open coördinatiemethode in het kader van het Vlaamse gelijkekansenbeleid zoals beschreven in deze nota.

2) Het Vlaams Ministerieel Comité geeft opdracht aan het college van secretarissen-generaal om een Interdepartementale Commissie voor Gelijke Kansen op te richten tegen uiterlijk 31 maart 2006. De taakomschrijving en het profiel van de leden zijn hierboven beschreven.

4) De Vlaamse minister van Gelijke Kansen wordt belast met de uitvoering van deze beslissingen.

BIJLAGE: DOELSTELLINGEN

GENDER	
Strategische doelstelling: het creëren van (meer) gendergelijkheid	
1. 'Thematische' operationele doelstelling: het wegwerken van de loopbaankloof	
1.1. Subdoelstelling: het wegwerken van horizontale en verticale segregatie	
Werk	<ul style="list-style-type: none">• uitvoering strategisch actieplan gelijke kansen man/vrouw binnen ESF Doelstelling 3, Zwaartepunt 5• methodiekontwikkeling, -inventarisatie en -implementatie• stimuleren en ondersteunen van de aanmaak van genderdiversiteitsplannen; opsporen van bruikbare instrumenten en methodieken• verhogen van de werkzaamheidsgraad van (jonge) allochtone vrouwen als aandachtspunt in het kader van de toelidingsprojecten in samenspraak met allochtone federaties, o.a. in het kader van het steden- en gemeentepan jeugdwerkloosheid• bevorderen van de participatie van hoger geschoolde allochtone vrouwen als aandachtspunt binnen het impulsbeleid Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none">• horizontale segregatie bij mannelijke en vrouwelijke leerlingen/studenten tegengaan door jongeren vroeger die studiekeuze te doen maken die aansluit bij hun bekwaamheden en interesses via het sensibiliseren m.b.t. gendermechanismen en het genderdeskundiger maken van leerkrachten en CLB-teams. Ook wordt gewerkt aan de instroom van meisjes in technologische, wiskundige en wetenschappelijke richtingen.• verticale segregatie bij onderwijspersoneel tegengaan onder meer via het stimuleren van evenredige arbeidsmarktparticipatie m.b.t. directiefuncties in het hoger onderwijs en via het wegwerken van de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke academici
Economie, Wetenschap en Innovatie	<ul style="list-style-type: none">• verhogen van het aandeel vrouwelijke deskundigen in jury's (onder meer m.b.t. specialisatiebeurzen en onderzoeksmandaten) via o.a. het in kaart brengen van het beschikbare potentieel aan Vlaamse vrouwelijke deskundigen en via de monitoring van de aanwezigheid van vrouwelijke deskundigen• verhogen van het aantal vrouwelijke kandidaten voor specialisatiebeurzen en onderzoeksmandaten• inzicht verwerven in de aanwezigheid van een loopbaankloof met het oog op remediëring via het monitoren van de slaagkansen van vrouwelijke kandidaten voor specialisatiebeurzen en onderzoeksmandaten en via het peilen naar het aantal vrouwelijke starters via de jaarlijkse GEM-studie (Global Entrepreneurship Monitor)• bevorderen van vrouwelijk ondernemerschap via stimulerings-initiatieven
Sport	<ul style="list-style-type: none">• verhogen van het aantal vrouwelijke coaches
Bestuurszaken	<ul style="list-style-type: none">• bevorderen van het evenwicht vrouw-man in managementfuncties binnen de Vlaamse overheid via de uitbouw van specifieke beleidsmaatregelen die inwerken op de toename van het aantal

	<p>vrouwen bij de werving en selectie van Vlaamse overheidsmanagers op N en N-1 niveau</p> <ul style="list-style-type: none"> • opzetten van een intensief programma van netwerkbijeenkomsten van vrouwen en mannen met managementambitie
Landbouw	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleren van vrouwelijk ondernemerschap door de ondersteuning van landbouwersvrouwen die starten met landbouwactiviteiten op een landbouwbedrijf. In concreto wordt onderzocht of er gewerkt kan worden met een systeem van microkredieten, hoe dit inpasbaar is in het Vlaams land- en tuinbouwbeleid en aan welke voorwaarden eventueel moet voldaan worden.
Openbare Werken	<ul style="list-style-type: none"> • verhogen van vrouwelijke aanwezigheid in technische en leidinggevende functies bij de Administratie Wegen en Verkeer (AWW) via de uitvoering, evaluatie en bijsturing van de acties opgenomen in het actieplan dat werd opgemaakt naar aanleiding van de uitgevoerde studie naar de vermelde vertegenwoordiging, o.a. m.b.t.: <ul style="list-style-type: none"> – het zorgen voor genderneutrale technische functiebeschrijvingen – het onderzoeken van de mogelijkheid om bepaalde technische functies open te stellen voor niet-technisch opgeleiden – het werken aan de profilering van AWV als vrouwvriendelijke werkgever
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • wegwerken van de loopbaankloof bij De Lijn, met specifieke aandacht voor de instroom van vrouwen in technische en leidinggevende functies
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • via beleidsvoorbereidend onderzoek meer duidelijkheid krijgen over het hoe en waarom van verschillende vormen van loopbaankloven, onder andere m.b.t. de vraag waarom mensen die een tijdje kiezen voor een vlakke loopbaan het zo moeilijk hebben om opnieuw 'op de trein te springen' en dus opnieuw een stijgende loopbaan uit te bouwen. • Sensibiliseren en informeren m.b.t. de loon- en loopbaankloof (via het aanmaken van een informatief dossier in het Vlaams Gender Jaarboek (werktitel))
1.2. Subdoelstelling: vergemakkelijken van de combinatie betaalde arbeid en zorgarbeid en bewerkstelligen van een evenredige opname van betaalde en onbetaalde arbeid door vrouwen en mannen	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleren van de implementatie van de 'Family and Business Audit' en de 'Family and Business Quick Scan', o.a. binnen de maatregel genderdiversiteitsplannen
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • integreren van een genderperspectief in het Pendelplan vanuit de wetenschap dat er een genderverschil is in het combineren van functies (wonen, werken, kinderopvang, woon-schoolvervoer, winkelen)
Sociale Economie	<ul style="list-style-type: none"> • d.m.v. een verhoging van het aanbod huishoudelijke hulp via dienstencheques jobs creëren voor laaggeschoolde vrouwen (en mannen) en tegelijkertijd een randvoorwaarde verbeteren voor het vergemakkelijken van de combinatie arbeid en zorgtaken • uitbouw van de flexibele en occasionele kinderopvang samen met de bevoegde minister van Welzijn, als hefboom naar werk en in functie van het vergemakkelijken van de combinatie arbeid en zorgtaken
Welzijn,	<ul style="list-style-type: none"> • uitbreiding van de kinderopvang in 2006 en 2007 via het creëren

Volksgezondheid en Gezin	<ul style="list-style-type: none"> van 3.000 nieuwe plaatsen. • vernieuwing van de kinderopvang via structurele samenwerkingsverbanden tussen verschillende partners inzake kinderopvang in functie van de kwaliteit en de toegankelijkheid van de kinderopvang • bevorderen van de toegankelijkheid van de kinderopvang voor kansarme en allochtone gezinnen
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • inzichten verwerven m.b.t. de 'combinatie van levenssferen' via beleidsgericht onderzoek • ondersteuning van alleenstaande ouders in het uitbouwen en combineren van levenssferen (via de ontwikkeling van een informatieve website en brochure) • bevorderen van genderdebatten in allochtone gemeenschappen met het oog op het doorberekenen van traditionele rolpatronen tussen mannen en vrouwen en het vergemakkelijken van de opstap van vrouwen naar de arbeidsmarkt • werken aan de zelfredzaamheid en emancipatie van allochtone vrouwen via gerichte projecten
2. Doelstellingen m.b.t. 'randvoorwaarden' voor het realiseren van de strategische doelstelling	
2.1. Het bevorderen van genderdeskundigheid en het verhogen van het inzicht in de werking van gendermechanismen (in de eigen sector)	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • ontwikkelen van initiatieven m.b.t. het 'mainstreamen' van een genderperspectief in verschillende segmenten van het beleid inzake Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit, o.a. in het kader van de (gender)diversiteitsplannen, het leeftijdsbewust personeelsbeleid en de experimenten innovatieve arbeidsorganisatie. • leggen van dwarsverbanden via diversiteitsplannen tussen het diversiteitsbeleid en andere onderdelen van het organisatiebeleid, waaronder de kwaliteit van de arbeid (o.a. de afstemming gezin en vrije tijd)
Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • intrafamiliaal geweld tegengaan via het verder sensibiliseren, vormen en begeleiden van centra voor algemeen welzijnswerk in het kader van intrafamiliaal geweld • ook in het kader van het tegengaan van intrafamiliaal geweld, beoogt men: <ul style="list-style-type: none"> – het stimuleren van de doorstroming uit de vluchthuizen voor mishandelde vrouwen die onvoldoende mogelijkheden/middelen hebben om op de private markt een woning te huren/kopen – het versterken van de samenwerking tussen welzijn, justitie en politie
Economie, Wetenschap en Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleren van de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek tot het integreren van een genderperspectief • uitbouw van een Vlaams monitoringsysteem waarbinnen genderstatistieken in relatie tot wetenschap en innovatie worden verzameld, betrouwbare genderindicatoren worden ontwikkeld en het begrippen- en classificatiekader wordt geüniformiseerd
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • inzicht verwerven in de verhouding mannen en vrouwen bij trainers en in de eventuele relatie met het behaalde diploma
Binnenlandse	<ul style="list-style-type: none"> • verhogen van de aandacht van gemeentemandatarissen en OCMW-leden voor diversiteit in hun stad/gemeenten via:

Aangelegenheden	<ul style="list-style-type: none"> – het aanbieden van een vorming waarin een module ‘samenleven en besturen in diversiteit’ is opgenomen – het sensibiliseren van gemeenten over het voeren van een diversiteitsbeleid en het opzetten van initiatieven waarbij ‘best practices’ binnen lokale besturen worden uitgewisseld
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (studiedienst)	<ul style="list-style-type: none"> • verhogen van het inzicht in de werking van gendermechanismen door in wetenschappelijk onderzoek systematisch te peilen naar de verklarende waarde van geslacht in verschillen in waarden, houdingen en gedragingen. Hierbij zal er waar mogelijk aandacht zijn voor ‘deelgroepen binnen de aandachtsgroep’, zoals allochtone, oudere of kortgeschoolde vrouwen. • met het oog op het vergaren van gedetailleerde en meerlagige informatie, wordt de wenselijkheid en de noodzaak onderzocht van een structurele verankering van een kwaliteitsvol systeem van ambtelijke registratie van diversiteit (geslacht, allochtone/autochtone afkomst, opleidingsniveau, leeftijd)
Leefmilieu	<ul style="list-style-type: none"> • voortdurende sensibilisatie van de eigen ambtenaren
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • inzicht verwerven vanuit genderperspectief in de praktijk en betekenis van het internetgebruik, en dit via beleidsvoorbereidend onderzoek • ontwikkeling van een gendermonitor
2.2. Het bevorderen van een niet-stereotype beeldvorming	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleren van (roldoorbrekende) acties waarin niet-stereotype beeldvorming een belangrijke plaats inneemt en dit in het kader van de (subregionale) diversiteitsprojecten, diversiteitsplannen en de projecten van de sociale partners en de eigen organisaties. In dit kader worden de goede praktijken geïnventariseerd en verspreid binnen de netwerken van veldwerkers diversiteit.
Leefmilieu	<ul style="list-style-type: none"> • actief bewaken van de beeldvorming in het onderwijs en de eigen publicaties inzake de participatie in het milieubeheer
Sociale Economie	<ul style="list-style-type: none"> • aandacht voor niet-stereotyperende beeldvorming in het kader van de imagocampagne m.b.t. sociale economie
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • sensibiliseren van vooral jongeren m.b.t. het wegwerken van stereotype beeldvorming (via een sensibilisatiecampagne) • ondersteunen van de media en andere communicatiediensten in het bevorderen van evenwichtige beeldvorming (via de uitbouw van een expertendatabank inzake gender, holebi's, allochtonen, etc.) • stimuleren van het maatschappelijke debat met het oog op het doorbreken van stereotiepe opvattingen over allochtone vrouwen
2.3. Het bewerkstelligen van evenredige participatie, o.a. in besluitvorming	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • evenredige en volwaardige arbeidsmarktparticipatie als een centrale doelstelling van het beleid inzake Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • stimuleren van een evenwichtige deelname aan besluitvormingsprocessen in onderwijs die zich afspelen op de leerlingenraad, de ouderraad, de oudervereniging, de participatieraad, Vlaamse Onderwijsraad en commissies daarbinnen, ... via o.a. gerichte sensibilisatieacties en het bieden van vormingskansen
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • bevorderen van de participatie van vrouwen aan bestuursorganen en commissies van de sportfederaties, zowel op Vlaams als op provinciaal niveau

Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> • bevorderen van de aanwezigheid van allochtone meisjes via ondersteuning van de werking van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen dat het project 'interculturalisering van het jeugdwerk' realiseert
Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • verhogen van het aantal vrouwelijke bestuurders in culturele instellingen via het opzetten van projecten
Binnenlandse Aangelegenheden	<ul style="list-style-type: none"> • verhogen van de evenredige participatie na de gemeente- en provincieraadsverkiezingen 2006 d.m.v. de invoering van de pariteit op de kieslijsten en door het opleggen van het verbod dat de eerste drie kandidaten van hetzelfde geslacht zijn
Leefmilieu	<ul style="list-style-type: none"> • streven naar een grotere deelname van vrouwen in milieubeheer en -beleid via het genderneutraal beschrijven van wervingsfuncties en via het gendergevoelig maken van juryleden, o.a. via de verspreiding van de brochure 'Oordeel zonder vooroordeel'
Openbare Werken	<ul style="list-style-type: none"> • vanuit een inzicht in gendermechanismen de veiligheid verhogen en blijvend waarborgen van de (carpool) parkings, bushaltes en pleinen
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • optimaliseren van de evenwichtige vertegenwoordiging in advies- en beheersorganen (via de creatie van een grotere transparantie door het samenvoegen en herwerken van de huidige decreten terzake) • bewerkstelligen van een verhoogde participatie van kansengroepen en een verhoogde aandacht voor de bekommernissen van kansengroepen in de lokale politiek

2.4. 'Empowerment'

Inburgering	<ul style="list-style-type: none"> • startkansen creëren voor (vrouwelijke) nieuwkomers om zelfredzaam aan de Vlaamse samenleving te kunnen participeren en dit via de uitbreiding van de verplichte inburgering • informatie verstrekken over rechten en plichten en over mogelijke hulpverleningskanalen, onder meer m.b.t. thema's zoals huwelijk, opvoeding en familiaal geweld • emanciperen van in het bijzonder allochtone meisjes en vrouwen, via gerichte projecten, met aandacht voor de man/vrouw-verhoudingen
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • bevorderen van de emancipatie van allochtone vrouwen via ondersteuning van allochtone vrouwenverenigingen en via de structurele ondersteuning van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV) • 'empowerment' van vrouwen bevorderen via het ondersteunen van NGO's (ad nominatim gesubsidieerde organisaties) • verlenen van juridische bijstand aan vrouwen van vreemde origine met relatieproblemen (beleidsoverschrijdend initiatief, o.a. samenwerking met minister van Inburgering) • gendergelijkheid bevorderen via het opzetten van projecten in samenwerking met de zelforganisaties

SEKSUELE ORIËNTATIE

Strategische doelstelling: het verhogen van het welbevinden van holebi's

1. 'Thematische' operationele doelstelling: het verlagen van het aantal depressies en zelfmoordcijfers bij jonge holebi's	
Deze doelstelling wordt vertaald in actieplannen in volgende sectoren/domeinen ⁵ :	
Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> suïcidepreventie bij holebi's via de subsidiëring van een suïcidepreventieproject van de Holebifederatie in nauwe samenwerking met het Centrum ter Preventie van Zelfmoord. D.m.v. de aanmaak van een nieuwe vormingsmodule zal de deskundigheid over holebi's en zelfmoord verhoogd worden bij de info- en hulpdiensten voor holebi's en ook bij eerstelijns werkers (dokters, Centra voor Algemeen Welzijnswerk)
Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> netwerkbetovordering en betovordering ontplooiing van identiteit bij jonge holebi's via de ondersteuning van de vereniging Wel Jong Niet Hetero
2. Operationele doelstellingen m.b.t. het creëren van een grotere maatschappelijke openheid, wat een randvoorwaarde is voor het realiseren van de strategische doelstelling	
2.1. Werken aan niet-stereotiepe beeldvorming	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> sensibilisatie van diversiteitsconsulenten d.m.v. de aanmaak van een beknopte handleiding in overleg met de Holebifederatie onderzoeken hoe buitenlandse voorbeelden kunnen geïntegreerd worden in deze handleiding en/of in het handboek 'Reizen in diversiteitsland' onderzoeken of en hoe het lopende onderzoek bij het Steunpunt Gelijkekansenbeleid naar de constructie van een meetinstrument van moderne 'homonegativiteit' als basis kan dienen voor de ontwikkeling van een sensibiliserend instrument dat kan ingezet worden binnen het beleid inzake Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> onderzoeken hoe 'holebivriendelijkheid' kan geïmplementeerd worden in de residentiële zorg en de thuiszorg
2.2. Sensibiliseren en informeren	
Werk	<ul style="list-style-type: none"> Met de vormingsdienst binnen de Holebifederatie worden de mogelijkheden bekeken voor een training voor de diversiteitsconsulenten. Deze training kan een aanleiding vormen tot een verdere structurele samenwerking en eventueel de medewerking aan de oprichting van een beleidsoverschrijdende Vormingsdienst Holebi's binnen de Holebifederatie.
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> objectief informeren over holebiseksualiteit in het basis-, secundair en hoger onderwijs (leerlingen, leerkrachten, directies, CLB's, pedagogisch begeleiders, ...) via onder meer de ondersteuning en inzet van een vormingsdienst binnen de Holebifederatie (engagement voor subsidiëring tot 2009)

⁵ Onderzoek wees uit dat de zelfmoord- en depressiecijfers bij jonge holebi's aanzienlijk hoger liggen dan die bij hun heteroleeftijdsgenoten. Het feit dat zij zich geïsoleerd voelen en te weinig objectieve informatie krijgen over hun seksuele geaardheid, zou hierin een belangrijke factor zijn. Alle projecten die hier verbetering in willen brengen, dragen bij tot het realiseren van deze doelstelling.

Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • onderzoeken van de wenselijkheid van het uitvoeren van een bevraging naar holebivriendelijkheid in de sectoren van de residentiële ouderenzorg en de thuiszorg, plus het eventuele gevolg geven hieraan
Sociale Economie	<ul style="list-style-type: none"> • het verspreiden van de resultaten van de studie 'holebivriendelijkheid in de zorgsector' onder de projecten binnen sociale economie die rond zorg werken
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • het oproepen tot een grotere openheid t.a.v. holebi's bij sportclubs en het bevorderen van de integratie van holebi's via het opstellen en verspreiden van een algemeen charter
Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> • het oproepen tot een grotere openheid ten aanzien van holebi's bij jeugdverenigingen en het bevorderen van de integratie van holebi's via het opstellen en verspreiden van een algemeen charter
Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • het oproepen tot een grotere openheid ten aanzien van holebi's bij het reguliere verenigingsleven en het bevorderen van de integratie van holebi's via het opstellen en verspreiden van een algemeen charter
Inburgering	<ul style="list-style-type: none"> • via het inburgeringsbeleid holebivriendelijkheid bevorderen en 'heteronormativiteit' tegengaan, o.a. door nieuwkomers te informeren over het Belgische personen- en familierecht en via deze weg te informeren en aan te moedigen om respect op te brengen voor de bestaande regelgeving o.a. met betrekking tot het homohuwelijk en holebi-adoptie

2.3. Het verzamelen van informatie over de perceptie van holebiseksualiteit

Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid (studiedienst)	<ul style="list-style-type: none"> • periodiek verzamelen van gegevens via sociaal-culturele survey
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • verzamelen van basismateriaal over de doelgroep holebi's via statistisch onderzoek

2.4. 'Empowerment' van holebi's

Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • structureel ondersteunen van de Holebifederatie
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • informeren van holebi-jongeren over holebiseksualiteit (o.a. via de brochure "Meisje/Meisje" en "Jongen/Jongen", in samenwerking met Wel Jong Niet Hetero) • werken aan empowerment van kwetsbare deelgroepen, waaronder allochtone en oudere holebi's (via gerichte projecten)

TOEGANKELIJKHEID

Strategische doelstelling: het nastreven van integrale toegankelijkheid, wat betekent dat alle voorzieningen voor leven, wonen en werken effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn voor iedereen

1. Operationele doelstelling: het verhogen van de integrale toegankelijkheid van de publieke infrastructuur die verbonden is aan specifieke beleidsdomeinen

Deze doelstelling wordt vertaald in actieplannen m.b.t. het verhogen van de fysieke toegankelijkheid in volgende sectoren/domeinen:

Economie, Wetenschap en Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> • doorlichting van fysieke toegankelijkheid binnen een selectie winkelcentra in grote steden
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • verbeteren van de integrale toegankelijkheid van de onderwijsinfrastructuur en dit voor publiek en als leer-/werkplek, door bij investeringen in schoolgebouwen aandacht te hebben voor integrale toegankelijkheid via een checklist voor architecten/directies, via sensibilisatie en goedepraktijkvoorbeelden
Leefmilieu, Natuur en Energie	<ul style="list-style-type: none"> • toegankelijkheid van natuurcentra verbeteren (zowel de gebouwen als de gebieden) via screening, inventarisering in databank Toegankelijk Vlaanderen, kosten-batenanalyse en suggesties m.b.t. verbeteringen, sensibilisatie personeel en opstellen vademecum
Openbare Werken	<ul style="list-style-type: none"> • voorzien van een maximale toegankelijkheid tijdens de uitvoering van werken
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • streven naar een maximaal toegankelijk openbaar vervoersaanbod, verbetering van de fysieke toegankelijkheid van halte-infrastructuur en voertuigen
Sociale Economie	<ul style="list-style-type: none"> • verbetering van fysieke toegankelijkheid van o.a. lokale werkwinkels via opname clause in nieuwe convenant
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • werken aan verbetering toegankelijkheid van VDAB-diensten
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • bij infrastructuur (nieuwbouw, renovatie) heeft elke sportorganisatie meer aandacht voor de toegankelijkheid voor mensen met een handicap + controle op de opvolging van de richtlijnen over toegankelijkheid
Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • bij infrastructuur (nieuwbouw, renovatie) heeft elke culturele instelling meer aandacht voor de toegankelijkheid voor mensen met een handicap + controle op de opvolging van de richtlijnen over toegankelijkheid
Ruimtelijke Ordening	<ul style="list-style-type: none"> • opstellen en verspreiden richtlijnenkader en code voor goede praktijk
Monumenten en Landschappen	<ul style="list-style-type: none"> • verbeteren van integrale toegankelijkheid via het screenen van een selectie van monumenten, landschappen en archeologisch erfgoed
Bestuurszaken	<ul style="list-style-type: none"> • advies aanvragen bij een toegankelijkheidsbureau bij nieuwbouw, nieuwe inhuring en renovatie
Toerisme	<ul style="list-style-type: none"> • verbeteren van de fysieke en mentale toegankelijkheid van het toeristische aanbod en het aanbieden van betrouwbare informatie over de toegankelijkheid van het toeristische aanbod aan reizigers met een handicap, en dit met de bedoeling om de vakantieparticipatie te verhogen van mensen met een handicap. Er worden hiertoe een brede waaier aan initiatieven genomen.
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • informeren van sociale huisvestingsactoren over aanpasbaar bouwen, bouwen voor personen met een handicap en levenslang wonen • opnemen van richtlijnen m.b.t. toegankelijkheid, levenslang wonen en aanpasbaar bouwen in de concept- en ontwerponderrichting (C2005) • introduceren in de denktank 'Wonen-Welzijn' van tendensen zoals 'Universal Design'
Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • actualisering van VIPA-regelgeving via inbouw clause m.b.t.

	<p>integrale toegankelijkheid. Deze clausule geldt zowel voor ziekenhuizen, rusthuizen als voor gehandicaptenvoorzieningen en voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • introduceren in de denktank 'Wonen-Welzijn' van tendensen zoals 'Universal Design' en 'Aangepast Wonen' • inbouwen van een clausule m.b.t. integrale toegankelijkheid in het kader van een experimentele regelgeving inzake geïntegreerde woonprojecten, eventueel in samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen
2. Operationele doelstellingen m.b.t. het creëren van randvoorwaarden voor het realiseren van de strategische doelstelling	
2.1. Het meten en bekendmaken van de vorderingen op het vlak van toegankelijkheid in verschillende soorten infrastructuur	
Gelijke Kansen	<ul style="list-style-type: none"> • ontwikkeling van indicator(en) en monitoring inzake toegankelijkheid
2.2. Het verzamelen van informatie over de perceptie van toegankelijkheid	
Diensten voor Algemeen Regeringsbeleid (studiedienst)	<ul style="list-style-type: none"> • periodiek verzamelen van gegevens via sociaal-culturele survey
2.3. Sensibiliseren	
Openbare Werken	<ul style="list-style-type: none"> • verspreiden 'toolkit Universal Design'
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • binnen opleiding chauffeurs werken aan attitudevorming
Werk	<ul style="list-style-type: none"> • fysieke toegankelijkheid zoveel mogelijk integreren in diversiteitsplannen via een uitbreiding van het handboek 'Reizen in Diversiteitsland' met checklist en lijst goede praktijken
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • opname in de cursus huisvestingsconsulent van thema's als toegankelijkheid, aanpasbaar bouwen en levenslang wonen
Leefmilieu	<ul style="list-style-type: none"> • sensibiliseren personeel en opstellen vademecum
Sport	<ul style="list-style-type: none"> • bij infrastructuurwijzigingen meer aandacht voor toegankelijkheid
Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • bij infrastructuurwijzigingen meer aandacht voor toegankelijkheid
Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> • bij infrastructuurwijzigingen meer aandacht voor toegankelijkheid

Kathleen Van Brempt
Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen